

Kunnskapsdepartementet

Oslo, 13. april 2012

postmottak@kd.dep.no

ref. 471/HCN/KM

Høringsuttalelse angående "Utkast til forskrift om rammeplan for bachelor barnehagelærerutdanning"

Human – Etisk Forbund (HEF) takker for invitasjonen til å levere høringsuttalelse angående ny barnehagelærerutdanning. Vi har valgt og bare uttale oss om to tema i utkastet: 1) Kunnskapsområdet som omhandler livssyn under § 3 "Struktur og innhold", og 2) Ferdigheter under § 2 "Læringsutbytte".

Struktur og innhold: Kunnskapsområde samfunn, religion og etikk

Det foreslås at de to fagene "Samfunnsfag" og "Religion, livssyn og etikk" (RLE) blir slått sammen til et kunnskapsområde. Innholdsmessig avspeiler dette kunnskapsområdet de to fagenes innhold. Både begrepene religion og livssyn blir behandlet. HEF støtter denne sammenslåingen som borger for en mer samfunnsfaglig og religionsvitenskapelig tilnærming til de tema og livsområder disse fagene aktualiserer. Samtidig vil vi uttrykke bekymring for at filosofien kommer i bakgrunnen. Det er filosofien med sin åpne, undersøkende og udogmatiske karakter som er best egnet til å møte det undrende barnet.

I forslaget har dette kunnskapsområdet fått navnet "Samfunn, religion og etikk". Et slikt navn på et nytt fagområde i høyere utdanning synes å være et tilbakeskritt. Å redusere livssynsområdet til kun å gjelde religion er merkelig, selv om det kun gjelder navnet på et fagområde. Skillet mellom religiøse og ikke-religiøse livssyn er åpenbar og bør gjenspeiles i et fagområdes navn. Navn og benevnelser har stor signal- og påvirkningseffekt når det gjelder hvordan fenomen blir forstått.

Det har vært ulike oppfatninger med hensyn til valg av dette navnet, noe vi ser av at det ble holdt avstemning i Rammeplanutvalget.

"Utvalget stemte over tre ulike forslag til navn på kunnskapsområdet i andre kulepunkt.[Samfunn, religion og etikk]. Forslaget "Samfunn, religion og etikk" ble vedtatt med 6 stemmer, "Samfunn, livssyn og etikk" fikk 5 stemmer og "Samfunn, kultur og etikk" fikk 1 stemme". (Referat fra møte 7 i rammeplanutvalget 26. september 2011, s. 3.

<http://www.hihm.no/Prosjektsider/Rammeflu/Referater>)

Vi ser altså at bare halvparten av Rammeplanutvalgets medlemmer ønsket at ordet "religion" skulle inngå i navnet. Det kan se ut som "livssyn" er ofret for å få plass til "etikk" i navnet.

Det kan som kjent argumenteres for at ordet "livssyn" inkluderer både religiøse og ikke-religiøse livssyn, og er dermed et begrep som er mer overordnet enn "religion". Gjennom å velge ordet "livssyn" unngår man å diskriminere deler av befolkningen.

At kun begrepet "livssyn" blir benyttet er muligens ikke dekkende for en del religiøse menneskers virkelighetsforståelse. Begrepsparet "religion og livssyn" kan derfor oppfattes som en "helgardering" som er akseptabel for alle.

Dersom bare ordet "religion" blir brukt, vil dette være ekskluderende for personer uten et religiøst livssyn. Å innføre et kunnskapsområde der deler av befolkningen ikke føler tilhørighet virker ikke gjennomtenkt. HEF ber derfor departementet om å benytte "livssyn" som samlebetegnelse for religion og livssyn, eller subsidiært be om at begrepsparet "religion og livssyn" benyttes.

§ 2 Læringsutbytte: Ferdigheter

I den nye formålsparagrafen av 2008 fremheves at "*barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang*". Filosofisk undring faller ofte lettere for barn enn for voksne. Barn har tidlig en intellektuell spontanitet og kreativitet som de fleste voksne bare kan drømme om. Viktige ferdigheter for barnehagelærere vil i denne sammenhengen være evnen til å oppdage barns undring, og vite hvordan de kan stimulere denne. Det er ikke en ferdighet som oppstår av seg selv, men som må oppøves gjennom trening. Derfor bør filosofisk samtaleledelse fremheves som en ferdighet i forskriften, og det bør være integrerte tema under kunnskapsområder som *samfunn, livssyn og etikk, språk, tekst og matematikk samt kunst kultur og kreativitet*.

Generell kommentar om filosofien og tenkningens fravær

Små barn stiller store spørsmål, men har barnehagens ansatte kompetanse til å møte barnas store spørsmål med annet enn anerkjennende ord og vendinger? Barns filosofiske undring har stort potensialet for utvikling av tenkeferdigheter, men det forutsetter at de møtes av voksne som vet hvordan de kan ta tak i undringen.

Det er filosofien med sin åpne, undersøkende og udogmatiske karakter som er best egnet til å møte det undrende barnet. Barn er nettopp åpne og undersøkende aktører i verden, og de er ikke som voksne formet av vanetenkning. Derfor burde filosofi og den filosofiske samtalen være et sentralt kunnskapsområde i barnehagelærerutdanningen. HEF ber derfor om en tydeliggjøring og oppvurdering av filosofi og den filosofiske samtalen i forskriften.

Med vennlig hilsen

Kristin Mile
generalsekretær

